ناوی کتێب: خۆشەویستی لە سەردەمی شەرپێنجەدا ... نووسینی: ستیڤان شۆمزینی

تایپ: نووسەر
دیزاین: هەرێم عوسمان
چاپ: چاپخانەی کارۆ
تیراژ: 1000 دانە
نۆبەتی چاپ: چاپی یەکەم
ساڵی چاپ: 2019
نرخ: 2500 دینار

ئەم کتێبە بریتییە لە خۆدواندنێك »مۆنۆلۆگ« لەبارەی زۆر پرسی لێك جیاواز، هەر لە خۆشەویستی و سێکس وجەستەوە بیگرە تاکو مەرگ و نامۆبوون و رەخنەگرتن لە مۆدێرنەتە و سیستمی کاپیتالیزم، ناوەڕۆکی هەر هەموویان لە دواجاردا بەستراوەتەوە بە چەمکی خۆشەویستییەوە، هەر بۆیە ناوی کتێبەکەشمان نا »خۆشەویستی لە سەردەمی شەرپێنجەدا......

[بۆ خوێندنەوەی ئەم کتێبە کلیکی ئێرە بکەن ......]

هەڵمەتی ئیمزاکۆکردنەوەی دژ بە دەستدرێژی سێکسی بۆ سەر مناڵە 8 ساڵانەکە....

کچە 8 سالانەکەی (لوقمان ئیسماعیل) سێ مانگ لەمەوبەر لە ریگەی قوتابخانە، سێ کەس دەیرفینن و پاش لەهۆش بردنی بەحەب، دەستدریژی سیکسی دەکەنەسەر. پاشان مندالەکە دەبەنە سەر شەقامێک فڕێیدەدەن و پەیوەندی دەکەن بە باوکییەوە بۆ ئەوەی کە بچیت کچەکەی بەریتەوە.

سەرەتا دوای ئەم رووداوە بەهۆی شکات کردنی باوکیەوە، ئەو سێ کەسە دەسگیر دەکرین و بۆماوەیەک لە زیندانا رایاندەگرن. بەلام پاش تیپەربوونی سی مانگ بەسەر رووداوەکەدا بە حوکمی نزیکایەتی پەیوەندی سیاسی ئەم کەسانە بە حیزە دەسەلاتدارەکانی کوردستانەوە ، تاوانباران بە فەرمانی دادوەر ئازاد دەکرین.

دواتر تاوانباران هەڕەشە کوشتن دەکەن لە باوکی مندالەکە بۆئەوەی واز لە سکاڵاکە بهێنیت و لە ریگەی سولحی عەشائیریەوە ریکبکەون. هاوکات سەرباری هەموو ترس و دلەراوکەیەکی ئەم خیزانە، مندالەکە ناچاربووە بەوەی کە دەست بەرداری خویندن بیت و باوکیشی دەست لەکار هەلگریت بۆ چاودیری کردن و پاراستنی مندالەکەی. هەموو ئەمانە لە کاتیکدایە کە تاوانباران چونە سەر مالی باوکی ئەم کچەکە بۆ ئەوەی کە بیرفینن. لەمبارەشەوە باوکی مندالەکە چەندین جار پەیوەندی کردوە بە پولیس ولایەنە بەرپرسەکانەوە بۆ بەهاناوە چون و هاوکاری کردن، بەلام هیچ جۆرە هاوکاریەکی باوکی ئەم مندالە نەکراوەو وەلامیان بەداخوازیەکانی نەداوەتەوە!

ئەمە یەکەم جار نیە کە لە کۆمەلگای ئیمەدا کارەساتی لەم جۆرە روودەدات، بەبی ئەوەی کە هیچ لیپرسینەوەیەکی ئەوتۆ لە ئەنجامدەرانی ئەم تاوانە قیزەونانە بکریت. ئەگەرچی رووداوی دەست دریژی کردنە سەر ئەم مندالە 8 سالانە بەهۆی بەدواچوونی باوکەکەی و دەستگیر کردنی تاوانبارانەوە دەنگدانەوەیەکی گەورەی هەبوو، بەلام تائیستە یاسارو ریساکانی کوردستان بە هوی دەست رۆشتوی تاوانبارانەوە پیچەوانەی ویستی ئەم خیزانەوە هەنگاوی ناوە. بۆیە هەر ئینسانیک کە خاوەنی زەرەیەک ویژدان و کەرامەتی ئینسانی بیت، ئەم رووداو کارەساتە بەتووندترین شیوە رایدلچلەکینیت و مەحکومی دەکات.

بۆیە ئیمە هەموو ئەو کەسانەی کە ناومان لیرەدا راگەیەنراوە سەرباری نەفرەت وبیزاریمان لەهەرجۆرە کرداریکی هاوشیوەی لەم جۆرە، هاوکات دەست دریژکردن و لاقەکردنی ئەم کچە 8 سالانە بەتووندترین شیوە مەحکوم دەکەین و خوازیاری ئەوەین کە :

یەکەم خوازیاری سزادانی یەک بەیەکی ئەو تاوانبارانەین کە لەم لاقەکردنەدا بەهەر شیوەیەک بەشداریان کردوە .

دووهەم خوازیاری ئەوەین کە بەشیوەیەکی فەرمی دوای لیبوردن لەم خیزانە بکریت سەبارەت بەو پرۆسەی مامەلە کردن بەدواچوون و

شانخالی کردنەوەی لایەنە بەرپرسەکان لە پەیوەند بە ئازادکردنی تاوانباران و شان خالیکردنەوە لەبەرامبەر بە ماف و ژیان و ئاسایشی ئەم خیزانە!

سیهەم بەشیوەیەکی فەرمی پەرلەمان و حکومەت هەرجۆرە دەست دریژی کردنیک و لاقەکردنیکی مندالان وتەنانەت گەورە سالانیش مەحکوم بکات و بە تاوان لە قەلەمی بدات .

چوارەم قەرەبووی هەموو زەرەرو زیانیکی رۆحی مادی ئەم کچەو ئەم خیزانە بکریتەوەو ئەمنیەت و ئاسایشی ژیانیان مسۆگەر بکریت!

[بۆ واژۆکردنی ئەم هەڵمەتە کلیکی ئەم لینکەی خوارەوە بکەن <<<<<](http://ehamalat.com/Ar/sign_petitions.aspx?pid=1090&fbclid=IwAR3hubLaLSwX5dWP6GLADQ3bg07feQRag0tRd6KUEajrKO4w4KBlxkz6QbI)

http://ehamalat.com/Ar/sign_petitions.aspx?pid=1090&fbclid=IwAR3hubLaLSwX5dWP6GLADQ3bg07feQRag0tRd6KUEajrKO4w4KBlxkz6QbI

ڕانەک بە ڕۆمانی هەرەسی ژێرخانێک … هۆشیارجەمال

عێراق بە درێژایی مێژوو سەر زەمینی ئازارەکانی مرۆڤ بووە، گەر سەیرێکی تۆماری ڕابردووی ئەم وڵاتە بکەین بۆمان دەردەکەوێت جگە لە گەلەکەی، پاشا و خەلیفە و سەرۆکەکانیشی زۆربەی کوژراون و دەسەڵاتدارانی دیکتاتۆر بوون. هەردەم هاوڵاتیانی لە ئازار و ئەشکەنجەدا بوون و لە دۆخێکی دەروونی سەخت و شڵەژاویدا ژیانیان بردۆتە سەر.

ڕۆمانی (هەرەسی ژێرخانێک) کە لە نووسینی ڕۆمانووسی عێراقی (نەوزات شەمدین)، وەرگێڕانی (سەباح ئیسماعیل)ە. باس لە ژیانی خێزانێک دەکات لە سەردەمی حوکومڕانی حیزبی بەعسدا، بە دیاریکراوی لە کاتی جەنگی عێراق- ئێران دەستپێدەکات. باس لە سەختی ژیانی هاوڵاتیانی عێراق دەکات لەو کاتەدا بەدەست بڕیار و کردارەکانی سەدام حوسێنەوە.

کارەکتەری سەرەکی ڕۆمانەکە گەنجێکی خاوەن پێداوستی تایبەتە

بەناوی (سائیر) کە یەکەم بەرکەوتەی لەخوێندن و لە ژیانی ڕۆژنانەی لە کۆمەڵگادا توشی شکستی دەکەن بەهۆی ئەوەی ناتوانێت بە زمانێکی پاراو قسە بکات، لە جیاتی ڕێزگرتن لەم گەنجە بە چاوێکی کەمەوە لەلایەن هاوڕێ و هاوتەمەنەکانیەوە سەیری دەکەن کە ئەمەش دەگەڕێتەوە بۆ ئەوەی لە عێراق بە گشتی لە ڕابردوودا و لە ئێستاشدا پەروەردە کردنی مر□ق شکستی هێناوە، چ پەروردەی خێزانی بێت یاخود پەروەردەکردن لە ناوەندەکانی خوێندن.

پاشان دۆخی سەختی ژیانی لەو کاتەوە دەسپێدەکات کە (سائیر) کاتی سەربازی دێت و تاقانەی چەند خوشکێکە، بەناچاری دایکی لە ژێر زەمینی ماڵەکەیاندا دەیشارێتەوە بۆ ماوەی (١٢) ساڵ.

سائیر لە دۆخێکی سەختدا دەژی، هەموو ژیانی پر دەبێت لە وەسوەسە و خەیاڵ و دەرونێکی شێواو سەرباری ئەوەی ژیانی ناو ژێر زەمنیەکە دەکات ب□ ش□و□نی کتێب خوێندنەوە خۆی دەگونجێنێت لەگەڵ ئەو بارودۆخە نوێیەی دروسبووە. بەڵام چارەسەری دۆخی دەروونی ئەم کەسە ناکات. ئەم ژیانە پر لە ئازارە ئاوێنەی ژیانی زۆربەی خەڵکی عێراقە لە زاخۆ وە تا بەسرە.

سائیر سەرباری ئەوەی لە ژێر زەمیندا ژیان دەباتە سەر، لەڕێگای ڕادیۆوە ئاگاداری ڕووداوەکانی دەرەوە دەبێت، هەر بۆیە بەردەوام لە ڕێگای خەیاڵەکانییەوە دەچێتە ناو ژیانی واقیعی و ئازارەکانی خەڵکی دەبینێت. کوژرانی باوک و براکەی، کچان و ژنانی وڵاتەکەی و ڕۆچوونی دەسەڵاتی بەعس لە ڕێگای پیاوەکانی بەعسەوە بۆ ناو خێزانەکان و تاک بە تاکی کۆمەڵگا.

دواجار ڕژێمی بەعس ڕوخا و سەدام لە ناوچوو، (سائیر)یش بەشێوەیەکی کاتی هاتە دەرەوە لە ژێر زەمینەکە بەڵام بەهۆی گۆڕانی تەواوی هزریەوە نەیتوانی لە دەرەوە بژی و بەناچاری گەڕایەوە ناو ژێر زەمینەکەی و بڕیار دەدات لەوێ بژی.

هۆشیارجەمال

کتێبی (مردن لەپێناو ئایدیاکاندا) بڵاودەکرێتەوە

بڵاوکراوەکانی نووسیار لە وەرزی نوێی کتێبەکانیدا بەمزوانە کتێبی (**مردن لەپێناو ئایدیاکاندا**) لە نووسینی "کۆستیکا براداتان" لە وەرگێڕانی (**نەبەز سەمەد**) چاپ و بڵاو دەکاتەوە. کتێبێکی فەلسەفییە و باس لە مردنی فەیلەسوفەکان دەکات لەپێناوی ئایدیاکانیاندا.

لەبارەی ئەم بەرهەمەوە وەرگێڕ نەبەز سەمەد دەڵێت: "ئەم کتێبە سەبارەت بەو فەیلەسوفانەیە کە لەپێناو فەلسەفە و ئایدیاکانیاندا مردوون. کۆستیکا سەرەتا بەشێوەیەکی سەرنجڕاکێش فەیلەسوفمان پێدەناسێنێت، فەیلەسوف کێیە؟ لەم ڕێگەیەوە پێناسەیەکی نوێ بۆ فەلسەفە دەکات. پاشان باس لە مەرگ دەکات وەک کێشەیەکی فەلسەفی کە فەیلەسوفان پێوەی خەریکن. لێرەدا فەیلەسوف بە مەرگی ئەوانی دیکەوە خەریکە نەک هی خۆی. دواتر لە بەشەکانی دیکەی کتێبەکەدا باس لە ڕووبەڕووبوونەوەی فەیلەسوف دەکات لەگەڵ مەرگی خۆی. کاتێک فەیلەسوف لە نێوان دوو بژاردەدایە: لە ئایدیاکانی پەشیمان بێتەوە و بەزیندوویی بمێنێتەوە یان بۆ ئایدیاکانی وەفادار بمێنێتەوە و بمرێت. لێرەدا فەیلەسوف مەرگ هەڵدەبژێرێت. لە کۆتاییدا، کۆستیکا نمایشی مەرگی فەیلەسوفمان پیشان دەدات و چۆن ئەم مەرگە لەناو کۆیادەوەری خەڵک بەزیندوویی دەمێنێتەوە و کاریگەرییەکی گەورە لەسەر کۆمەڵگە بەجێدەهێڵێت."

نووسینێک لە کتێبەکە:

" داخۆ چ شتێکی هاوبەش سۆکراتێس، هایپاتیا، گۆردانۆ برۆنۆ، تۆماس مۆر و یان پاتۆچکا کۆ دەکاتەوە؟ یەکەم، ئەوان هەموویان ڕۆژێک ڕووبەڕووی قورسترین هەڵبژاردن بوونەتەوە: بەدڵسۆزی مانەوە بۆ ئایدیاکانت و مردن یان پەشیمانبوونەوە لە ئایدیاکانت و بە زیندوویی مانەوە. دووەم، ئەوان هەموویان مردنیان هەڵبژارد. مەرگە کاریگەرەکەیان نەک تەنیا بوو بە بەشێکی کرۆکی لە ژیانیان، بەڵکو بوو بە بەشێکی جیانەکراوە لە ئیشە فەلسەفییەکانیان. "مەرگ لەپێناو ئایدیاکاندا" لە خودی خۆیدا ئیشێکی فەلسەفییە؛ سۆکراتێس ڕەنگە یەک دێڕی نەنووسی بێت، بەڵام مەرگەکەی هەموو کات یەکێک بووە لە ئیشە فەلسەفییە پڕ بایەخەکان.

کتێبی "مردن لە پەناو ئایدیاکاندا" لە چەندین گۆشەوە چیرۆکی ئەزموونی فەیلەسوف لەگەڵ مەرگ بۆ ئێمە دەگێڕێتەوە: لە ترادیسیۆنی فەلسەفە وەک هونەری ژیاندن، جەستە وەک شوێنی خۆ-تێپەڕاندن، مەرگ وەکو بابەتێکی کلاسیکیی فەلسەفە، ڕامکردنی مەرگ و خۆ-ئەفراندن. لە کۆتاییدا، قوربانیبوونی فەیلەسوف و نمایشی زیندووی مەرگی فەیلەسوفی-شەهید، پاشان بە ونبوون لەنێو ئەفسانەدا کۆتایی دێت.

"مردن لە پەناو ئایدیاکاندا" ڕاهێنانێکە بۆ تێکشکاندنی سنووری دیسپلینە جیاوازەکان. ئەمە کتێبێکە لەبارەی سۆکراتێس و هایدگەر، هەروەها لەبارەی "برسیبوون تا مەرگ"ی گاندی و خۆ-سووتاندن، گیرارد و پازۆلینی، لەبارەی خۆ-ئەفراندن و هونەری گۆتار."
کۆستیکا براداتان: فەیلەسوفێکی ڕۆمانیایی_ئەمریکییە، ئێستا پرۆفیسەری فەلسەفەیە لە زانینگەی تێکساس لە ئەمریکا. ئەو پتر لەبارەی فەلسەفەی مەرگ، ئاین، فەلسەفەی ئەدەب و فیلم ئیش دەکات. کۆستیکا چەند کتێبێکی نووسیوە لەوانە: مردن لە پەناو ئایدیاکاندا، لە ستایشی شکستدا: مانیفێستەی شەرمەزاری. هەروەها لە چەندین گۆڤار و ڕۆژنامەدا وتار دەنووسێت.

نەبەز سەمەد: نووسەر، وەرگێڕ و مامۆستا لە کۆلێژی هونەرە جوانەکان/ زانکۆی سلێمانی. ساڵی ١٩٨٨ لە کۆیە لە دایک بووە. ساڵی ٢٠١٥ لە زانکۆی مانچێستەر/ بەریتانیا ماستەری لە ئێتیک و فەلسەفەی سیاسی بەدەستهێناوە. ٢٠١١ بەکالۆریۆسی لە فەلسەفە لە زانکۆی کۆیە بەدەستهێناوە. کتێبی "هزراندنی هونەر"ی ئانتوون ڤان دەن برامبوشی لە ئینگلیزییەوە کردووە بە کوردی، ساڵی ٢٠١٨ بڵاوکراوەتەوە.

بە بەنەو ڕۆ گەردوونی زوانی ئە□اییەو … موختار کەریمی

-- نویستەی و هەڕوگێڕنای گرد بابەتەو، سیاسی، کۆمەڵایەتی، ئەدەبی، فەلسەفی، پەروەردە، هونەری، مەدیایی و…. پێیوازێن هەر بە هەورامی بۆ.

-- د□ان نیای ب□ ماف□ □□واکاو ئ□م□یر□ پیمان□و□ن پ□ی ئا ک□س و لای□نـا ک□ بـاسوو نیازپـاکی و د□م□کراسـی وازی و □□ـزگ□رت□ی ج□ ماف□کاو مر□قی ک□را. ئ□م□یچ ه□ر پی پیمان□ی□ ئا ک□س و لای□نا نرخنم□ و چ□نیشا جوو□ی□یم□و□ و س□روو ئی بن□ما و □□زگ□رت□ی□ چ□نیشا مژیوم□..

ب□ در□ژایی تار□خوو ئانزانی فر□ زوانی وجووو□ش بی□ن و ئیس□یچ□ ه□ن. ئ□گ□ ن□واچ□م□ گرد و□□ات□و و□□اتی فر□زوانین، ب□ د□نیای□ی□و□ فر□ین□و و□□اتاو دنیا□ و□□ات□ فر□زوانی□ن□ و ئین□یچ فر□ ئاساین. و□□ـاتی ت□ک زوان یـا نی□ن، یـان ئ□گ□ر ب□ فـر□ د□گم□ن□ن و ئین□ نائاسـایین. ت□نـان□ت چـا و□□ـات□ د□گم□نـایچ□ ک□مین□ زوانی□ ه□ر بیین□ و ه□ن□. با پاو ب□یاروو یونسک□ی ئ□رکوو گرد د□س□□ات□و□ن ک□ ئـی فـر□ زوانی□ ج□ یاسـاو بن□□□تـی و□ش□ن□ گـونجن□ و ب□ □□سـمیش بشناس□ و ت□مامو پ□یوازی□کاشا پ□ی ف□ره□م ک□ر□ تا گ□ش□ ک□را و ج□ ف□تیای □زگارشا ب□.

ه□ر زوان□و پ□ی و□ش خ□زان□و ف□ره□نگ□و□ن و ب□ش□و□ گرینگ□ن ج□ و□بی□و(هویت) ئانزانی. چیگ□ن□ و چی □□ن□ ئ□□ب□ت□ فر□ت□ر پاگ□ری س□روو زوانی ئ□□ایی کری□، چوون زوانی ئ□□ایی ت□نیا زوان□و□ن ک□ زا□□ ه□ر ج□ ل□م□و ئ□□ایش□ن□ چ□نیش ئاشنا ب□ و ج□ د□موو ئ□□ایش□و مژن□و□ش. زا□□ چ□نی ئی زوان□□ گ□ور□ ب□، پی زوانی□ ماناکا ف□ر ب□ و پ□و□ن□نی ب□ دنیاو د□وروو ب□ریش□و ک□ر□.

ئـی زوان□ ه□ر ج□ د□ورانــوو زا□□□یــی ب□ ب□ ب□ش□ــو گرینــگ ج□ ک□سای□تی ئانزانی و ب□ ب□ پرد□و فا□ای□و ف□ره□نگوو مر□قای□تی ج□ و□یرد□ن□ پ□ی ئار□ی و جا ئار□و□ پ□ی ئای□ند□ی. پ□وک□ی زانایاو وی□وو زوانشناسـی، پ□رو□رد□ و د□روونشناسـی وانـای و پ□رو□رد□ ب□ زوانی ئ□□ایی پ□ی گ□ش□ک□رد□ی ویر و م□ژگ و ک□سای□تی و تواناکاو زا□□ی ب□ پ□یواز مزانا و یونسک□یچ ب□ ت□مامی ئینا پ□شت□و ئی پ□یلوایان□. پ□یج□ری□ ع□لمی□کا ج□ ت□ماموو دنیاین□ س□ل□منانشا ک□ زوانی ئ□□ایی ت□نیا زوان□و□ن ک□ زا□□ ب□ ئاسانی و ب□ ک□ش□ و کرژ یـاو□ش□ن□. پ□وک□ی زوانـی ئ□□ایـی بـاشت□رین زوان□ن پ□ی ف□ـربی□ی ماناکا و گ□ش□ک□رد□ی تواناکاو زا□□ی و کارام□یی و پسپ□□ی دما□□ی و ه□رپاس□ پ□ی ب□ه□ز ک□رد□ی پ□و□ن□ی□ ک□م□□ا ی□تی□کاش.
بـای□خ ن□□ای و و□رب□س ک□رد□ی زوانـی ئ□□ایـی ن□ ت□نیـا غ□در□ــو گ□ور□ن ج□ زا□□ی، ب□□کـوو ج□ یاسـاو سـ□زادای و و□ر و□رگ□ـری ج□ ژ□ن□سایدی، ب□ ژ□ن□سایدی زوانی (لینگ□ساید) ئ□شناسیان و بک□راو ئـی تـاوان□ ب□ تاوانکاری و□رانـو□روو مر□قـای□تی□و□ تاوانبـار□

کریاینێ و شایانوو سەزایە قورسێنێ.

زوانی هەورامی، یۆ چا زوانانە کە هەڕەشێ فۆتیایش جە درێژماوەنە ئینا سەرەو و ئەگەر ئێمەی هەورامی بە پەلە نەیاومێ فریا□شەو و سیاسەتی زوانی دەسەڵاتدارە زاڵەکاو وەڵاتەکەیما هەر پیچۆرە بلۆ وەرەو کە تا ئیسە لوان وەرەو، ئی هەڕەشێ هەر مەنۆ و جە ئاکاموو ئی سیاسەتە زاڵمانەینە زوانەکەما ڕۆ بە کزی ملۆ و تاویۆوە. ئێمەی هەورامی زوان مشۆ پی ئەرکوو وێما هۆربێزمێ و هەرمانێو کەرمێ کە زوانی یەکەم جە هەورامان و جە گرد ویەرێوەنە زوانی هەورامی بۆ.

نویستەی و هۆرەوگێڵنای گرد بابەتێو، سیاسی، کۆمەڵایەتی، ئەدەبی، فەلسەفە، پەروەردە، هۆنەری، مێدیایی و….. پەیوازەن هەر بە هەورامی بۆ. جیا چانەیە مشۆ بێ وچان پەی بەڕسمی ئەشناسای زوانی هەورامی پێسەو زوانێو سەربەوێ و زوانی یەکەم جە هەورامانەنە چەنی دەسەڵاتدارە زاڵەکا گ□ژیەیمێ و داواو ئا مافا کەرمی کە پەی نموونەی سۆرانی و کرمانجی و فارسی هەنێشا، نە زیا□ نە کەم. ئینەیچە مافێو سروشتی و بێ ئیلا و ئەولاو وێمانە و خێروبەرەکەتوو هیچ کەسێو یان لایەنێو نەبیەن و نیەن. د□ان نیای پی مافە ڕەواو ئێمەیرە پیمانێوەن پەی ئا کەس و لایەنا کە باسوو نیازپاکی و دێمۆکراسی وازی و ڕێزگێرتەی جە مافەکاو مرۆڤی کەرا. ئێمەیچ هەر پی پیمانەیە ئا کەس و لایەنا نرخنمێ و چەنیشا جووڵیەیمێوە و سەروو ئی بنەما و ڕێزگێرتەیە چەنیشا مژیومێ.

چی پێوەن□ینە و جە قووڵایی دڵیەوە ڕۆ زوانی ئە□ایی جە گردلایەتا موبارەک بۆ

موختار کەریمی، 2020.02.21 – ئاڵمان

زمان و شارستانیەت … ئەحمەد کامەران

21 شووباتی هەمووو ساڵێك وەکو ڕۆژی زمان دیاری کراوە, کەئەمەش ڕۆژێکی گرنگە چوونکە زمان وەکو ئەوەی کە دەگوترێت بە ناسنامەی

سەرەکی گەلان دادەنرێت واتە بۆ ناسینەوەی هەر گەڵێك لە ڕووی کولتووری و شارستانیەکەی سەرەتا لە ڕێگای زمانەکەیەوە پەنجە دەخرێتە سەر ئەو گەلە بۆ ناسینەوەی.

ئەگەر چی بە درێژایی مێژوو بەچەندین زمان بوونیان هەبووە کە هەریەکەیان تایبەت بە گەڵێك بوونە بەڵام لەگەڵ لە ناوچوونی ئەو گەلەوە ڕاستەوخۆ زمانەکەش لەگەڵی لەناوچووە , بۆ نموونە وەکو زمانی (سۆمەری و ئەکەدی) کە خاوەنی زمانێکی تایبەت بەخۆیان بوون بەڵام کەچی لەگەڵ لەناوچوونیان زمانەکەیشیان فەوتا بەڵام ئەوەی کە ئێستا مابێتەوە لە پاشماوەی ئەو دووزمانە ئەوەیە کە لەناوەندە ئەکادیمیەکان خوێندنەوەی لەسەر دەکرێت , یاخود تەنها توێژینەوەی لەسەر دەکرێت لەگەڵ ئەوەشدا وەکو لایەنی مێژوویی دەخوێنرێت بۆ ناسینی زمانی ئەو دووگەلە, هەرچەندە ئەم دوو زمانە وەکو نمونەیەك بوو کە خستمەڕوو کە لە خۆی لە بنەڕەتدا بە چەندین زمانی دیکەمان هەبووە کە بە درێژایی مێژوو لەناوچوون لەگەڵ ئەوەشدا لە مێژوو تۆمار نەکراون کەبە نادیاری ماونەتەوە,ئەگەر چی لە ئێستادا لە سەدەی بیست و یەکدا ین کە نزیکەی 1600 زمان بوونیان هەیە لە جیهان وە جگە لەو زمانانە کە هەر زمانێك خۆی لە چەندین لەهجەیەك دەبینێتەوە کە ئەمەش خۆی لە خۆیدا جێگای سەرسوڕمانە کە گۆیەکی زەوی ئەم هەموو زمان و لەهجەیەی لە خۆ هەڵگرتوە لە پاڵ ئەوەشدا زۆری ئەم زمانانە لەلایەکی دیکەوە بۆتە مایەی نائارامی کە هەرخاوەن زمانێك هەوڵدەدات دەیەوێت خۆی بسەپێنێت بەسەر زمانەکانی دیکەدا کە ئەمەش لە دەرئەنجامەکەیدا جەنگ و ململانێ درووست دەبێت, لەگەڵ ئەوەشدا هەندێکیان بەهۆی بارودۆخی جیا جیاوە مەترسی لەناوچوونیان لەسەرە کە ئەمەش دەبێتە هۆی لەناوچوونی ئەو گەلە.

هەرکاتێك دەربارەی پرسێك قسەبکەین یان تاوتوێ بکرێت پێویستە ناوی گەلێکی ستەملێکراو بێتە نێو ئەو پرسانەوە کە ئەویش گەلی (کوردە) ئەگەرچی پرسەکە دەربارەی زمانە بێگومان کوردیش یەکێکە لەو گەلانەی کە خاوەن زمانیکی فراوان و تایبەت بەخۆیەتی کە بەپێی ڕیزبەندیەکان بێت لە پلەی (40)هەمین زمانی جیهان دایە, بەڵام ئەوەی کە جێگای نیگەرانیە ئەوەیە کە ئەم گەلە بە درێژایی مێژوو هەوڵدراوە ناسنامەکەی لێ بسێننەوە کە ئەویش زمانە شیرینەکەیتی لەپاڵ ئەوەشدا داگیرکردنی خاکەکەی , بەتایبەتیش لەلایەن گەلانی (فارس و عەرەب و تورك) ئەگەر چی ئەم سێ گەلە ڕەگەز پەرستە بەردەوام هەوڵیان داوە زمانی کوردی و بوونی کورد بسڕێننەوە لە نەخشەدا یاخود هەوڵی بچووکردنەوەیان داوە لە هەموو ڕوویەکەوە

بەڵام هەمیشە شکستیان هێناوە هەردەم شکستیش دەهێنن بەرامبەر بە گەلی کوردی خۆر لە خۆ نەدیو, ڕەنگە لە هەندێ لایەنەوە بەشێوەیەکی کرچ و کاڵ گاریگەریان درووست کردوە بۆ سەر زمانی کوردی بەڵام نەیان توانیەوە تەواوی زمان و شارستانیەتی خۆیان بەسەر گەلی کوردا بسەپێنن.

هەڵبەتە پرسێکی تری مەترسیدار بۆ سەر زمانی کوردی بریتیە لە حوکمی دەسەڵاتدارانی کوردی کە ماوەی 28 لە هەرێمی کوردستان دەسەڵاتیان گرتۆتە دەست, کە وایان کردوە ژینگەیەکی نا لە بار بۆ خەڵکی هەرێمی کوردستان درووست بکەن لە هەموو ڕوویەکەوە, کە هەر جارەو خەڵك تووشی قەیرانێك دەکەن جارێك کارەبا و نەوت و غاز و بێ کاری و نەبوونی دامەزراندن بۆ گەنجان, کە دەرئەنجامی ئەم هەموو ناخۆشیە دەبێتە هۆی ئەوەی لەلای بەشێکی زۆری تاکی کوردی ڕقی لە زمانی خۆی ببێتەوە وە بەتایەتیش لە نێو بەشێکی زۆر چینی گەنجان کە دەبینێت هەلی کاری دەست ناکەوێت کەچی دەڵێت: زمان و ئاڵا و خاك بەمن چی کە هەلی کارێکم دەست ناکەوێت, بێگومان ئەم قسانە جێگای داخە چوونکە زمان و خاك و ئاڵا هیچ پەیوەست نەکراوە بەم دەسەڵاتە بەڵکو ئەوە شەرەفێکە وەکو هەموو گەلێکی تر هەمانە, ئەگەر چی ئەم بارودۆخە وا بەردەوام بێت ئەم تۆزە خاك و زمان و ئاڵایەشمان دەکەوێتە لێواری مەترسیەوە لەلایەن دووژمنانەوە, بۆیە ناکرێت بەهۆی پرسێکی سیاسی و ئابووری کۆمەڵێك پرسی دروستکراودا ئێمە زمانی خۆمان بخەینە مەترسیەوە , چوونکە دوایی دووژمنان ئەم هەلانە بۆ خۆیان دەقۆسنەوە وە چەندین کاری نەخوازراو بەرامبەر بە کورد ئەنجام دەدەن.

(هەردەم زیندو وشیرین بێت زمانی کوردی)

ئایا جیهان لە داهاتوودا خۆی لەیەك زماندا دەبینێتەوە بۆ سەرجەم مڕۆڤایەتی؟

حکومەتەکەی محەمەد عەلاوی جێی

متمانە نییە … ئەحمەد رەجەب

لە رۆژی دەستپێکردنی خۆپیشندانەکانی بە غداو شارەکانی ناوەراست و خوارووی عێراق تا ئەمرۆ حزبە شیعەکانی سەر دەسەڵات لە ژێر چاودێری و سەرپەرشتی پاسداران و سوپای ئێران خەریکی پیلان دارشتنن بۆ سەرکوتکردنی خەڵکی راپەریوو بۆ ئەو مەبەستە هەرچی توانایان هەیە خستووەتەگەرو چەندین جار ناویان بۆ سەرۆك وەزیران پاڵاوت و لەلایەن خۆپیشاندەران رەتکرانەوەو لە دواییدا محەمەد تەوفیق عەلاویان هێنا و یەکسەر لە گۆرەپانی تەحریر وێنەکەیان هەڵواسی و لە ژێرەوە نووسییان رەتی ئەکەینەوەو نامانەوێت.

عەلاوی ببێت بە سەرۆك وەزیران یان نەبێت هیچ لە بارودۆخی عێراق ناگۆرێت و شیعەکانی سەر دەسەڵات پشتیان بە ئێران قایمەو بێباکانە قسە ئەکەن و لوتبەرزانە بریار ئەدەن و هەرەشە لە کوردو سونە ئەکەن بۆوەی بەهۆی دەستتێوەردانی هەندێ لە بەرپرسانیان لە پۆستی سەرۆکی ئەنجوومەنی وەزیران ئەگەری ئەوەی هەیە هەردوو پۆستی سەرۆکایەتی کۆمار و سەرۆکایەتی پەرلەمان لەدەست بدەن.

بۆ فریودانی خەڵك وەك کاری هەمیشەیان سەرکردەکانی شیعە پەنا ئەبەنە بەر درۆو ئەڵێن ئەوە تەنها ئێمە نەبووین محەمەد عەلاوی کاندید بکەین بەڵکو هەموو پێکهاتەکان بوون بە کوردو سونەوە پێشوازییان لێ کردووە بۆ دروستکردنی حکومەت و هەڵبژاردنی وەزیرەکانی لە دەرەوەی پشکپشکێنە و، هەموو کوتلە سیاسیەکان رێککەوتوون و تەبان بۆ هەڵپژاردنی حکومەتێکی نوێ کە توانای لە گێرانەوەی شکۆی دەوڵەتی عێراق هەبێت و، دابینکردنی ئاسایش و کارکردن بۆ هەڵبژاردنی پێشوەختە و گێرانەوەی متمانە بە پرۆسەی سیاسی لە عێراق.

لە بەغدا تا ئەگاتە حیللەو، کەربەلا، نەجەف، دیوانیە، ناسریە، سەماوە، کوت ، عیمارەو بەسرە خۆپیشاندەران و جەماوەری راپەریو وێنەکانی محەمەد تەوفیق عەلاوییان هەڵواسیوە و، ئەوان عەلاویان ناوێت وهاوار ئەکەن حکومەتێك دروست بکرێت بتوانێت داخوازییەکانیان بێنێتەدی و، حکومەتەکەی عادل عەبدولمەهدی کاربەرێکەر بدریتە دادگا چونکە زیاتر لە 700 کەسی کوشتووەو نزیکەی 25 هەزار بریندارو سەقەت هەیە و هەزاران کەس رفێنراون و بێسەروشوێنن بەڵام لە هەمووی سەیرتر ئەوەیە کەس عەلاوی ناوێت و ئەویش دڵی خۆشە کابینەکەی ئەباتە پەرلەمانی عێراق و حزبە شیعەکان

جگە لە تاقمەکەی نوری مالکی و حەیدەر عەبادی پشتکیری لێوە ئەکەن و ئەمە لەلایەك و لەلایەکی ترەوە ئێران هەموو هەوڵێك ئەدات ئەگەر بۆ ماوەیەکی کورتیش بێت عەلاوی ببێت بە سەرۆك وەزیران و، لە ڕێی ئەوانەوە جارێکی ترو بە شێوازێکی توکمەتر جێ پێی خوی ئەکاتەوە.
حکومەتەکانی عێراق لە دوای پۆل بریمەر بە سەرۆکایەتی : ئەیاد عەلاوی، ئیبراهیم جەعفەری، نوری مالکی ، حەیدەر عەبادی و عادل عەبدولمەهدی یەك لە دوای یەك بە ڕێکەوتن (تەوافق) و پشکپشکێنە دروستبوون و ، ئەمڕۆ محەمەد عەلاوی ئەیەوێت دوور لە ڕێکەوتن و پشکپشکێنە حکومەت دروست بکات و، ئەو هەنگاوەش قورسەو ئاسان نییە و هیچ حزبێك پێی رازی نابێت و، تا ئێستا پروگرامی کابینەکەی دیار نییەو، ئەیەوێت لە ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراق متمانە وەربگرێت و، خۆپیشادەران لە یەکەمین ڕۆژی راپەرینەکەیان داوایانکرد ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراق هەڵبوەشێتەوە چونکە بە فێڵ و دەنگ کرین و تەزویر دەستبەکار بووە.

محەمەد عەلاوی سۆزی زۆری بە خۆپیشاندەران داوە وەك بەدواچوون و دۆزینەوەی ئەو کەسانە خۆپیشادەرانیان کردە ئامانج لە گرتن و ئازارو ئەشکەنجدان و کوشتن و بریندارکردن و رفاندن و، نەهێشتنی مێلیشیاکان و دۆزینەوەی هەلی کارو نەهێشتنی بێکاری و هەژاری لە نێو کۆمەڵگاداو زۆر شتی ترو، ئەوش ئاسان نییە و، کێ زامنی جێبەجی کردنی ئەو ئەرکە قورسانە ئەکات.
محەمەد تەوفیق عەلاوی (سەرۆك وەزیرانی راسپێردراو) لوتبەرزانە رەفتاری کردووەو، وا خۆی دەرخستووە دوورە لە ئێران و حزبە شیعەکان بە تایبەت تاقمەکەی موقتەدا سەدرو هادی عامری ژێر بە ژێر کار ئەکەن و، لەم ڕۆژانەی دوایدا شاندی پارتی و یەکێتی و گۆران و کۆمەڵ و یەکگرتوو چووە بەغدا و، لە گەل عەلاوی کۆبوونەوەو عەلاوی ملهورانەو بێباك قسەی کردووەو راشکاوانە وتوویەتی من بە ئارەزووی خۆم خەڵك بۆ وەزارەتەکان پەیدا ئەکەم و، ئەگەر ئێوە رازی نین بە شێوازی کارەکەم ئەتوانن دەنگ بە کابینەکەم نەدەن و، دیارە عەلاوی کابرایەکی لە خوێ بایەو بێشەرمانە ، وەك هەموو شۆڤەنیستەکانی عەرەب و ئیسلام ئەیەوێت کورد بچوك پیشانبدات و سور ئەزانێت دووەمین نەتەوەیە لە عێراق.

حزبە شیعەکان خاوەنی چەك و مێلیشیان و عێراقیان گەیاندە ئەوپەری گەندەڵی و چرنووکیان خستووەتە بیناقەقەی خەڵکەوەو لەمڕۆدا محەمەد عەلاوی هاتووەو روو لە شاندی کوردستان ئەکات وئەڵێت : من خۆم وەزیرەکان دیاری ئەکەم و بێ هیچ شێوەیەکیش قبوڵ نییە هیچ لایەن و

کەسێک دەستوەردات لە دیاریکردنی وەزیرەکان و، من کابینەکەم رائەگەیەنم و ئەمەوێت ”” شکۆو هەیبەت ““ بۆ عێراق بگێڕمەوەو منیش پێویستیم بەیارمەتی ئێوەیەو، ئەگەر یارمەتیش نادەن ئەوا سێ کورسییەکە هەتانە بە بە تاڵی بەحێبهێڵن و، کورسی چوارەم خۆم دەستنیشانی ئەکە م و، سەرەرای ئەو هەلسوکەوتەی عەلاوی کورد بووە بە دووبەش و، بەشێکیان دەنگ بە کابینەکەی عەلاوی ئەدەن و، فراکسیۆنی کۆمەڵی ئیسلامی ئەڵێن ئێمە دەنگ بە کابینەکەی عەلاوی ئەدەین و، هیچ بەرهەڵستییەکمان نییە بەرانبەر بەکابینە وەزارییەکەی محەمەد تەوفیق عەلاوی سەرەک وەزیری راسپێردراوو، بەشداریکردنی کۆمەڵەی ئیسلامی و دەنگدان لە بەرژەوەندی کابینە سەربەخۆکەی عەلاوی لەکاتێکدایە کە هەریەك لە یەکێتیی نیشتیمانی کوردستان و پارتی دیموکراتی کوردستان رایانگەیاندووە ئەوان هیچ وەزیرێکی کورد لە کابینەکەی عەلاویدا قبووڵ ناکەن ئەگەر ئەو کەسە پشتیوانی هێزە کوردییەکانی هەرێمی لەگەڵ نەبێت و، ئاماژە بەوەشکراوە پشتگوێخستنی کورد وەکو پێکهاتەیەکی سەرەکی لە پێکهاتەکانی عێراق کارێگەری نەرێنی ئەکاتە سەر دەستووری عێراق.

پێویستە کورد یەك هەڵوێست بێت و، لە گەڵ هەموو هێزە سیاسییەکانی کوردستان وعێراق بۆ وەدیهێنانی ئامانج وخواستی خۆپیشاندەران هەموو پێکەوە کار بکەن لە پێناو ئامادەکاری بۆ هەڵبژاردنی پێشوەختە و دوورخستنەوەی دەستێوەردانی دەرەکی بە تایبەت ئێران و تورکیا.

محەمەد عەلاوی بەڵێنی داوە پارێزکاری لە پەرژەوەندی حزبە شیعەکانی سەر بە ئێران بکات و، پێشوەخت هەریەك لە موقتەدا سەدرو هادی عامری پشکی خۆیان لە حکومەتی داهاتووی عێراق مسۆگەر کردووە بەڵام هەرچۆنێك تاوتوێی عەلاوی بکرێت ، هەموو ئاماژەکان راستییەك دەرئەخەن سەرکەوتوو نابێت و ، عەلاوی لەلایەن حکومەتە گەندەڵەکەی نوری مالکی تاوانبارە بە دزی سامانی وەزارەتی گەیاندن و، بۆ ماوەیەك خۆی شاردووەتەوە بۆ ئەوەی نەدرێت بە دادگاو لێرەدا پرسیار ئەوەیە بۆچی هێزە سیاسییەکان لەم کاتەدا ئەیانەوێت ئەم کابرایە زیندوبکەنەوەو کاتێك وەزیری گەیاندن بوو لە حکومەتەکەی مالکی خۆی لە حزب ئەڵڵای لوبنانی نزیك کردەوەو بەو هۆیەوە چەندین ملیۆن دۆلاری دەستکەوت.

حزبە شیعەکان بە خەیاڵی خۆیان محەمەد تەوفیق عەلاوی هانئەدەن هێزەکانی ئەمریکاو هاوپەیمانان دەر بکات و ، ئەمریکا پشتگیری لە عەلاوی ئەکات و، دوور نییە پیاوی خۆیان بێت.

24/2/2005

ئیتر وای لێهات … نەوزاد بەندی

من دایکێ ئەناسم
ئەبێ هەمووان بۆی بمرن و
بۆ کەس نامرێ ..
من دارێ ئەناسم
ئەبێ هەمووان بەر و سێبەر بن بۆی و
بەر و سێبەر بۆ کەس ناگرێ..
من شارێ ئەناسم
کەس بە کەس نییە و
هەر کەسەی بە میزاجی خۆی
ڕەوڕەوەی مێژوو لێ ئەخوڕێ ..
من مارێ ئەناسم ،
سەد ساڵە ڕۆڵی کەروێشک ئەبینێ و
لە گوڵ کاڵتری پێ ناڵێن
هیچ کەسێ تێی ناخوڕێ ..
دڕندەی تر زۆر ئەناسم
ک□ ل□ب□دا ناوتر□ ..